

Kristent

Perspektiv

Nr 3, '98

FILMENS

UNIVERS

AF CARSTEN THOMSEN

"Jeg har altid forsøgt at være opmærksom på, hvad jeg siger i mine film, fordi vi, der laver spillefilm, er lærere - lærere med meget kraftige stemmer."

George Lucas - manden bag Star Wars-filmene.

Imperial-biografen er fyldt til bristepunktet. Mørket sænker sig, folks samtale afbrydes hurtigt og tæppet går til side. De næste tre timer er publikum passagerer på Titanic - billeder, ord og musik i en skøn blanding tager livtag med hele ens følelsesregister - det historiske drama om naturens kræfter, teknologiens fejlslag, folks heroiske møde med døden og romantisk kærlighed griber og betager os.

De fleste af os har siddet der - i biografens mørke og følt os henført til et andet univers oppe på filmklæddet. Når vi vandrer ud af biografen skal vi omstille os og vænne os til lyset, dagligdagen - det virkelige liv.

Filmen er en indflydelsesrig kulturel faktor, som på nogle ganske få årtier har vundet plads som en betydningsfuld kulturel opdrager. De dage er forbi, hvor prædikanter formanede mod at gå ind i biografens mørke hule. Børn er næsten før de kan snakke fortrolige med Disneys tegnefilmfigurer og videomaskinens start-

knap. Spillefilmen, enten på tv/video eller i biografen, er det sociale samlingspunkt en lørdag aften, når der rigtig skal slappes af. Mange - især unge - har i dag et stort og ganske ukritisk forbrug af film.

Så sent som i dag så jeg en undersøgelse i Politiken om unges forbrug af tv. 76 % af unge mellem 15-18 år har farve-tv på værelset og ser i gennemsnit hver dag 2,5 timer tv og 1 time video. Ikke så lidt af den tid går med at se de mange Hollywood-produktioner, som hvert år bliver produceret af en stadigt voksende filmindustri.

Alt dette gør, at vi må forholde os til filmen - til de levende billeder og historier, vi fylder vort sind med.

Filmen som fascination

Personligt holder jeg meget af at se film. En god spillefilm kan gøre gavn på mange måder, som f.eks. en god roman. Mikkel Vigilius skriver bl.a. "Filmen kan

"Film burde være positive udtryk for, at der er håb, kærlighed, nåde, retfærdighed og gavmildhed. Det er instruktørens ansvar at lægge vægt på menneskets positive kvaliteter ved at vise individets triumf over modgang."

Frank Capra, instruktør af bl.a. "Det er herligt at leve"

udfordre vores tanke og udvide vores horisont, formidle indlevelse i andre menneskers tilværelse og tænkemåde, give god spænding og afslappende underholdning, anspore til sund latter og medfølelse, gråd, bringe os til jordens ende og ind i naboens dagligdag".

En film kan således træne og stimulere vores forestillingsevne og fantasi. Vi kan få en større forståelse for andre menneskers situationer og liv gennem filmen.

"Marvins Room", som fik video-premiere for et par måneder siden portrætterer en kvinde, som selvopofrende passer sin syge far. Hvordan ville vi selv reagere i en sådan situation? Kan denne kærlighed betale sig?

Filmen konfronterer os direkte med sådanne spørgsmål.

Film som "Titanic" eller "Apollo 13" eller TV-serien "Matador" kan også give os et indblik i en historisk tidsperiode eller begivenhed.

Komedier som "Olsen-Banden", "Marx-brothers", eller en af Steve Martins film kalder på en befriende latter, der giver os anledning til at se livet fra dets komiske side, og minder os om ikke at være så selv-højtidelige.

Filmen som forførelse

Selvom filmen indebærer denne positive side, er der god grund til at advare mod et ukritisk forbrug af film. Som medie rummer filmen nemlig stærkt manipulerende virkemidler og har muligheder for at snige sig udenom vore bevidste garderinger og appellere direkte til sjælen. "Filmen går forbi forstanden og taler direkte til underbevidstheden", siger instruktøren Ingmar Bergman.

Filmen fortæller det samme med et par billeder, som det tager en god roman et helt kapitel med et væld af informationer at opbygge. Romanen - eller ordet - lægger mere op til refleksion, kritisk bedømmelse og eftertanke.

Filmens billeder taler derimod primært til vore følelser og kan med et par visuelle effekter fremelske vores sympati for noget, der egentlig i sin kerne er usandt eller usundt.

Vi må hver især udvikle en sund filmbedømmelse. Her er det en forudsætning, at Guds Ånd holder vor samvit-

tighed følsom og skarp i vurderingen af godt og ondt. Vi må være opmærksom på flere ting:

1. Hvad vi ser.

Det er klart, at det springende punkt ofte er valget af de film, vi ser. Vi kan som regel danne os et udmærket indtryk af en films indhold og form ved at læse anmeldelser. (Selvom vi ikke er enige med anmelderen i hans kritik).

Filmens instruktør, skuespillere og aldersgrænsen kan også give et praj. Vi kan også selv anbefale eller advare vore venner mod film, vi selv har set.

Filmens billeder. To virkemidler er især bekymrende for kristne, nemlig den måde film i dag gør brug af vold og sex. En overeksposering for voldsscener på det hvide lærred kan i længden gøre os ufølsomme over for andre menneskers lidelser.

Jo mere voldelige film i dag bliver, jo mere skal der til for at chokere publikum. Instruktøren Alan J. Pakula siger: "Filmvold er som at æde salt. Jo mere du spiser, jo mere skal du have for at smage noget overhovedet. Folk bliver immune overfor effekten: Vi har firedoblet døds-ofrene, sprængkraften er forøget med et megaton, men folk er blevet døde over for det."

Tænk over, hvordan volden bliver præsenteret i mange af nutidens spændings- og aktion-film. Fremstiller det noget af den smerte og afsky, det er at tage et andet menneskes liv? Eller flyver kroppene igennem luften uden en fornemmelse for medlidenhed med ofrene.

Ja, i dag er tendensen nærmest, at volden skal være sjov. Aktion-heltene ekspederer filmens skurke med en kvik bemærkning, som skal få folk til at slå sig på lårene af grin.

Dernæst er det bekymrende hvor ofte uægteskabelige forhold bliver præsenteret, som noget smukt, naturligt og godt. Man kan let få sympati med de umoralske forhold, som vises. Mange film rummer appellerende afklædnings- og samlejescener, som vækker et kødeligt seksuelt begær. For ikke at tale om sprogbrugen, der ofte er overdreven sjofel og beskidt.

Selvfølge­lig skal film være realistiske i beskrivelsen af menneskers syndige hverdag og liv. Problemet er ikke, at film beskriver syndige forhold, det gør Bibelen jo også - endda til tider på en særdeles barsk måde. Men alligevel må vi være på vagt over for film, der bifalder synden og udpensler synden på en grov og ligegyldig måde.

Filmen og tros­livet: Der foregår en virkelig åndskamp på dette område, hvor vi kan åbne sindet for billeder af afstumpet vold og æggende erotik, som kan være ødelæggende for et sundt tros­liv.

Det er ikke så meget den enkelte film, der gør skade, men mere den kontinuerlige og repeterende udsættelse for den samme type film i årevis. Det øver langsomt, men sikkert en undergravende forandring i den måde, vi vurderer verden på, i den finfølelse Guds Ånd ønsker at udvikle i os. En såkaldt umærkelig "dryp-dryp" effekt.

Der ligger hos unge et gruppepres, der kan være svært at modstå. At skulle sige nej til visse film, som ens kammerater ser og taler om, er et offer, men til tider nødvendigt. Visse film kan i sig selv være underholdende nok, men må vælges fra, hvis filmene kun er vold for voldens skyld.

Selvfølge­lig er folks "smerte-grænse" forskellig, og nogle kan få mareridt blot ved den for andre mest uskyl­dige spændingsfilm. Der vil være en individuel vurdering af de film, vi mener vi kan tåle eller tage skade af. Enhver må ransage sit hjerte indfor Gud.

Derudover er folks smag meget forskellig. Nogle elsker komedie-film, mens andre synes, det er plat underholdning. Krimi- og spændingsfilm kan være i høj kurs hos nogle, mens andre helst foretrækker en sentimental tåreperser.

Men tør vi være ærlige overfor hinanden og indrømme, når en film gør skade på vores tros­liv?

Har vi overgivet os totalt til populær-kulturens vel­smurte underholdningsmaskine? Er vi blevet "døve" pga. de mange eksplosioner, har vi fået vor filmsmag ødelagt, pga. for meget "salt".

Har vi overskredet grænsen?

Hvor meget vil vi tillade?

2. Hvordan vi ser

Filmens budskab. Der er ikke nogen film, der så at sige er neutrale. Filmen beskriver ikke blot en situation, men fortolker i høj grad også. Enhver film har et budskab og fremstiller mennesket i forhold til dets omgivelser på en bestemt måde.

De fleste film ser vi for at slappe af og blive underholdt. Det er selvfølgelig ikke alle film, der ligefrem lægger op til en dybere "psykoanalyse" - men alligevel - noget af os må være kritisk, mens vi ser film. Vi kan stille os selv spørgsmål om filmen. F.eks: Hvad bliver der kommunikeret? Hvordan portrætteres mennesket? Hvilke holdninger har filmen overordnet til livet, religion, kærligheden, lidelsen, ægteskabet? - alt efter filmens tema. Hvilke etiske og moralske værdier er fremherskende? Måske handler det om generelt at tænke over tendenser i de film, vi ser.

Instruktøren Frank Capra, der instruerede 40'ernes klassikere som *Det er herligt at leve* og *Mr. Smith kommer til Washington*, sagde: "film burde være positive udtryk for, at der er håb, kærlighed, nåde, retfærdighed og gavmildhed. Det er instruktørens ansvar at lægge vægt på menneskets positive kvaliteter ved at vise individets triumf over modgang."

Capra portrætterede personer med moralsk integritet, kristne værdier som mod, ærlighed, selvopofrelse og loyalitet. Han præsenterede institutioner som familien og kirken med respekt og i et generelt positivt lys.

Mange af nutidens filminstruktører holder på, at deres kunst skal være fri for moralske overtoner - ingen "prædiken" i filmene. Kritikerne vender tommelfingeren nedad, hvis filmen løfter pegefingeren.

I stedet giver filmen os et overflødighedshorn af erotik, vold og profant sprog.

Flere og flere film er båret af kynisme, brutalitet og nihilistisk sortsyn, som kun kan få en til at føle sig som et dårligere menneske, når man forlader biografen.

Når den sadistiske kannibal Hannibal Lector i *Ondskabens Øjne* triumferer og slipper fri i filmens slutning, siger det noget essentielt om filmens underliggende

“Filmvold er som at æde salt. Jo mere du spiser, jo mere skal du have for at smage noget overhovedet. Folk bliver immune overfor effekten: Vi har firedoblet dødsfrene , sprængkraften er forøget med et megaton, men folk er blevet døve overfor det.”

Instruktør Alan J. Pakula

moralbegreber. Som en anmelder lidt spydigt konstaterede, da filmen vandt en Oscar som årets bedste film: “Det er første gang, Satan får en Oscar”. Det onde, der triumferer, forbryderne der går fri er langt fra Capras “positive udtryk for kærlighed og retfærdighed”.

Jeg taler her om en tendens. Der er lykkeligvis en del undtagelser. Vi kan glæde os over de film, som kan fortælle en historie på en underholdende, berigende og forsvarlig måde.

Filmen som debat-skaber: Hvis en film har gjort indtryk på dig, så del den med dine venner og diskuter den. Reflekter over budskabet. Film er i dag et godt samtaleemne blandt folk, og kan også bruges som et springbræt til en mere seriøs samtale om moralske og etiske værdier. En film kan give os et større indblik i menneskets forståelse af sig selv og verden.

Film er i et vist omfang en afspejling af de værdinormer, samfundet er præget af. Jeg husker en lærer på det kristne studiecenter L’abri, som jeg besøgte sidste år. Hans foredrag om ungdomskulturen, og hvordan vi evangeliserer iblandt dem, blev illustreret med klip fra generationsfilm som “Reality Bites” og “Trainspotting”.

F.eks. kredser filmen “Contact” om dilemmaet mellem tro og videnskab. Hvordan reagerer en teolog og en videnskabsmand, da der pludselig opstår kontakt med fremmede væsener i universet.

“Jerusalem” (Instruktør: Bille August) behandler et emne som religiøs fanatisme og vildførelse.

“Dead Man Walking” om en nonne, der besøger en dødsdømt fange, er et godt udgangspunkt for en diskussion om dødsstraf.

“Philidelphia” handler om en homoseksuel, der mister sit job, fordi han har AIDS.

3. Hvor meget vi ser

Der er et stort udbud af film, og det ser ikke ud, som om det er toppet endnu. Flere film får biografpremiere hver uge. Andre kommer kun ud på video, tv viser hver aften film på de mange kanaler, som vi stadig får flere af, der findes betalingskanaler, der viser film døgnet rundt. Der reklameres i blade, aviser, på tv og i radio for nye film i

biograferne. Ens venner fortæller ofte om den seneste film, de har set. Unge bruger deres lommepenge på at købe videofilm, de kan se igen og igen.

Alle disse faktorer styrer vort forbrug af film. Men er vi bevidste om, hvor meget og hvor ofte vi lader os underholde af film?

Der er en fare for at blive “afhængig” af film. Netop fordi film taler så meget til følelserne, kan det gå hen og blive eskapisme. En flugt fra virkeligheden ind i filmens mere indbydende univers.

Det er mit håb, at de tanker, der her er delt om filmmediet, kan skærpe vor bevidsthed omkring hvad vi ser, hvordan vi ser og hvor meget vi ser.

Vi må hver især, for at bruge et udtryk fra Jobs Bog, “slutte en pagt med vore øjne”. Det er ikke ligegyldigt, hvordan vi kristne lader os underholde.

“Filmen kan udfordre vores tanke.. formidle indlevelse i andre menneskers tilværelse og tænkemåde, give god spænding og afslappende underholdning og anspore til sund latter.”

De tre bølger

Dette er den første artikel i en serie om den karismatiske bevægelse.
Den giver et kort tilbageblik på de "tre bølger", som har
båret og formet den pinsekarismatiske bevægelse.

AF KARL-JØRGEN HELMICH

Anledningen til artikelserien¹ er bestemte strømninger i de sidste års udvikling inden for pinsekarismatiske bevægelser, samt bogen "Blev det til velsignelse"² og de reaktioner - eller mangel på samme³ - den har frembragt.

Artiklerne berører ikke bevægelsernes lokale menighedsliv, kvaliteten af de kristnes liv, deres kærlighed til Jesus, samt deres iver for udbredelsen af evangeliet m.v. Det hører til bevægelsernes positive træk, og er et vidnesbyrd for hele kristenheden. Indlægget baseres på egne erfaringer i pinsekarismatiske sammenhænge.

I fokus er derimod bestemte tanker, længsler, målsætninger og en vis praksis, som kommer frem på stævner, i tilrejsende prædikanters forkyndelse, i artikler og bøger og i indbyrdes samtaler.

Noget af det er åndeligt farligt og kræver derfor en kritisk stillingtagen. Desværre er bevægelserne selv ikke kritiske nok - hverken indadtil eller udadtil - over for tendenserne.

1. Den første bølge

(the first wave⁴): Traditionelle pinsevenner daterer oprindelsen til deres vækkelser tilbage til tre begivenheder, hvor personer oplevede at tale i tunger:

- 1. jan. 1901 i Bethel Bible School i Topeka, Kansas.
- Årene 1906-09, hvor Apostolic Faith Mission holdt møder i Azusa Street nr. 312 i Los Angeles under ledelse af William J. Seymour.

- En vækkelse i Wales i 1904-05, især knyttet til evangelisten Evan Roberts. Især Apostolsk Kirke daterer sin oprindelse til denne vækkelse.

Kristne fra Christian and Missionary Alliance (som blev delt midt over), fra Keswick-traditionen, fra kredse knyttet til Moody Bible School, metodister, baptister mv. tilsluttede sig de forskellige pinsevækkelser, der efterhånden opstod.

De største i dag er Assemblies of God⁵ (fra 1914), Pentecostal Church of God (fra 1919), International Church of the Foursquare Gospel (fra 1927). Pinsevækkelsen har siden hen bredt sig til alle kontinenter og udgør i dag den største retning inden for den protestantiske tro. Det centrale i teologien er tungetale som bevisET⁶ på Åndens dåb (særsomt fra den ny fødsel), alle nådegavers gyl-dighed i dag (1 kor 12 og 14), neddykningsdåb af troende, Bibelens fulde troværdighed, samt en vis skepsis over for teologisk tænkning.

2. Den anden bølge

Udgør den karismatiske bevægelse, som begyndte i USA i 1950'erne og i Europa i 1960'erne. Den greb kristne i alle kendte bevægelser (inkl. katolikker), som dog forblev i deres respektive bevægelser. Det gav spændinger i forhold til traditionelle pinsebevægelser.

Ikke alle karismatikere kræver tungetale som åndsda-bisbevisET, men de lægger vægt på nådegaverne, tilbedelse og korsang, samt de mere subjektive sider af troslivet.⁷

3. Den tredje bølge

Den går fra 1980'erne og ind i 90'erne. I begyndelsen var det hovedsageligt evangelikale, der gik ind for Åndens virke, men som forblev i deres egne kirkesamfund.

Senere har den tredje bølge bredt sig til hele den pinsekarismatiske verden. Trosnæssige mål er især: Åndens kraft skal vises gennem 'kraft-evangelisation', undere og tegn, helbredelse af syge, dæmonuddrivelse, profetier herunder interesse for kundskabs-ord.

En forkynnder (eller en anden) kan sige noget bestemt om en person: hvad vedkommende længes efter, har af problemer, har af synd eller vil få som fremtidig tjeneste i menigheden. Tingene formuleres med indledningen: "Så siger Herren, ..." eller "Der er én til stede, som ..." eller "Jeg kan se i dit liv, at ..." eller en lignende måde.

I de senere år har den tredje bølge været præget af bestemte nøglepersoner, som er blevet kendt gennem deres bøger, kampagner og tv-forkyndelse. Adskillige af dem kan ses og høres hver dag kl. 5-12 over Christian Channel, en satellit-kanal fra England. Nogle af dem er i mindre grad præget af herlighedsteologi - andre i stærkere grad:

- John Wimber (1934-98) leder af over 250 menigheder inden for Vineyard Christian Fellowship.
- Benny Hinn, international helbredelsesprædikant (står nu i Assemblies of God).
- Collin Dye, leder af Kensington Temple i London (Elim fællesskabet).
- Reinhard Bonnke (1940-), international evangelist.
- Paul Yonggi Cho (1936-), leder af Yoido Full Gospel Church i Seoul i Korea. Man har kritiseret ham for at have optaget dele af østerlandsk mystik i sin lære.

Herlighedsteologi:

Følgende personer hører til en vis grad med under den tredje bølge, men skiller sig alligevel ud ved at tilhøre herlighedsteologi i udpræget grad:

- Kenneth Hagin (1917-) grundlægger af Rhema Bible Training Center, tilhænger af Positive Confession Theology, influeret af E.W. Kenyon, forfatter til 85 bøger.
- Ulf Ekman, grundlægger af Livets Ord i Sverige.
- Kenneth Copeland (1937-), tv-evangelist, tilhænger af Positive Confession Theology, influeret af E.W. Kenyon.
- Rodney Howard-Browne ('the Holy Ghost Bartender').

De nævnte personers tanker er blevet udbredt i Danmark gennem artikler og bøger, kassettebånd, video eller gennem deres besøg på danske møder og stævner. Adskillige danskere har besøgt steder i udlandet, hvor de taler.

Den rene herlighedsteologi betragter alt i åndelige kategorier - alt i verden og i mennesker (også i troende) stammer enten fra Guds Ånd eller også fra Djævelen og dæmonerne. Der er ingen gråzoner i hverdagen.

Større dele af herlighedsteologien går ind for Kenyons 'JDS-lære' ('Jesus died spiritually' - Jesus døde åndeligt). Jesus døde først åndeligt, hvorefter han blev ført ned i

helvede, hvor han fik Satans natur. Denne åndelige død markeres af ordene "Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?" Satan var Jesu herre i helvede, og Jesus led i tre dage. Derefter blev han født på ny og opstod.

Forsoningen flyttes fra korset til nogle mystiske begivenheder i helvede. Hvis nogle påstår, at de ikke går ind for denne lære, hvorfor erklærer de det ikke offentligt? Det er gnosticisme, det er falsk lære, det stammer fra den Onde.

1. Mit ståsted og udgangspunktet for mine vurderinger er den brede 'conservative evangelicalism', mere konkret Kristent Fællesskab. Artiklerne baseres på egne erfaringer i pinsekarismatiske sammenhænge.

2. : Clifford Hill, Peter Fenwick, David Forbes, David Noakes: "Blev det til velsignelse?", 1997 Sibola Forlaget, ISBN 87-90536-00-2. Originaltitlen på engelsk er "Blessing the Church?", 1995 Centre for Contemporary Ministry. Redegørelsen tager ikke stilling til de konkrete personer og deres holdninger, samt til de hændelser, bogen refererer til. Til en vis grad er den også et svar på følgende bog, som er fra karismatisk hold - White, John: "When the Spirit Comes With Power. Signs and Wonders Among God's People", 1989 London, Hodder & Stoughton.

3. Eksempelvis ville "Udfordringen" i et stykke tid ikke sige noget om bogen "Blev det til velsignelse?". Da bladet så endelig sagde noget om den (nr. 43, 23. okt. 1997, s. 8), var det udelukkende et angreb på bogens holdninger og eksempler.

4. Betegnelserne 'The First Wave' osv. er de gængse anerkendte begreber, som bruges verden over, også inden for de pinsekarismatiske bevægelser.

5. Efter min mening den mest fornuftige, som også den danske Pinsevækkelse har mest forbindelse med.

6. Hvorved pinsevækkelserne udskiller sig fra evangelikale.

7. Centrale skikkelser: David J. du Plessis, David Wilkerson (Teen Challenge, Assemblies of God), Derek Prince (meget optaget af dæmonuddrivelse), Larry Christenson (lutheraner), Dennis Bennett (Episcopal Church), Michael Harper (Anglican Church), Thomas Smail (Fountain Trust), Arnold Bittlinger (Evangelische Landeskirche), Howard Ervin (Baptist), Kathryn Kuhlman, Oral Roberts m.fl.

Litteratur brugt til artikelserien:

- Burgess, McGee, Alexander: "Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements", 1988 Zondervan.
- Fee, Gordon D.: "The Disease of the Health and Wealth Gospel" (uden kildehenvisninger). Forfatteren er kritisk over for disse to emner i herlighedsteologien. Han er pinseven samt prof. i NT ved Regent College, Canada. (En kopi kan fås ved henvendelse på telf. 9719 4482).
- Hill, Clifford (m.fl.): "Charismatic Crossroads", 1995 The Centre for Contemporary Ministry. Meget kritisk. Forfatterne er centrale personer i den engelske karismatiske bevægelse, i øvrigt de samme forfattere som til bogen "Blev det til velsignelse?". (En kopi kan fås ved henvendelse på tlf. 9719 4482.)
- Christensen, Martin Boje (red.): "Tro på succes? En rapport fra Dialogcentret", Århus 1991, Dialogcentrets Forlag. Kritisk.
- Hanegraaf, Hank: "Counterfeit Revival", Dallas 1997, Word Publ.. Meget kritisk.

Ånden og læren

Artiklen belyser nogle strømninger i den pinsekarismatiske lære, som i mere eller mindre grad påvirker danske kristne.

AF KARL-JØRGEN HELMICH

For at identificere en lære, må man definere begreber¹, indkredse lærens indhold, finde dens oprindelse, samt forfølge dens veje, udvikling og indflydelse. Dette inkluderer nogle-personer, der har formuleret læren, og det de er blevet påvirket af. I det følgende beskrives nogle centrale strømninger.

De overlapper hinanden, og nogle har 'slumret' noget i flere år og 'blusser op' på ny, fordi nogle-personer tager dem op igen.

1. Positiv bekendelse-teologi

(Positive Confession Theology²), som står for: "Med sine ord at kalde det frem, vi nævner med vore ord, for tro er at bekende, at vi tror". Ordenes magt er nøglen bag bekendelses-teorien - "name it and claim it".

"At have tro på sine ords magt er at have tro på sin tro."³ Ordsp. 6:2 '... da er du bundet af, hvad du selv har sagt, du er fanget af, hvad du selv har sagt.' "Bekend sygdom og fattigdom, og du vil få det! Bekend sundhed og fremgang, og du vil få det! Valget er dit ... " ⁴

Jesu navn kommer til at optræde som et magisk ord. Og Gud er fastlåst af, hvad jeg siger og udtaler. Gud er underlagt disse åndelige love og principper, hvilket gør Gud til en afgud. Tro er det centrale ord⁵, både i teologien samt i kristnes bevidsthed. Guds suverænitæt afskaffes, og psykologiske mekanismer bliver gjort til tro. Sundhed, velstand, overflod af fremgang og lykke er kristnes normal-tilstand.⁶

Forkrænkeligheden indskrænkes til kun at gøre sig gældende som fysisk død efter et langt liv. Teologisk set er det overrealiseret eskatologi.

2. Herredømme-teologi

(Dominion Theology⁷) er et underbegreb under 'positiv bekendelse'. Gud har delegeret sit herredømme videre til sine udvalgte, som skal bruge bemyndigelsen og kraften til at underlægge mennesker under Gud.

En central tanke er også 'læren om territoriale ånder', hvor Daniel 10:13 udvides til at gælde hele jorden. Det vil sige, at den Onde har område-dæmoner under sig, fx er Danmark behersket af særlige område-dæmoner, og provinser igen af under-dæmoner. Det gælder om at identificere deres navn og væsen og så angribe dem og bryde deres magt - hvilket kaldes 'åndelig krigsførelse' (Spiritual Warfare). Før det sker, hindres konkrete bønnesvar, og vækkelse kan ikke virkelig bryde igennem.

Er du blevet bedt for og ikke blevet rask, skal du bekende, at du er rask. Synd, nederlag og svaghed skal man tage autoritet over, ikke bekende. Den enkelte bliver på den måde sat ind i en kamp med sig selv og sine tanker, uden mulighed for at lade sig hjælpe af andre. Dette er psykisk og åndeligt farligt.

Åndelige metoder: Vi behøver ikke at bede om tingene, men har fået overgivet Guds bemyndigelse til selv at kunne byde ind i den fysiske verden og ind i forhold, byde over den Onde, så tingene sker. Bøn er ikke så meget samtale og fællesskab med Gud, som fremsigelse af krav over for djævelen og befalinger til dæmon-enge.

En særlig magtfuld metode er at angribe den Onde med 'kamp-tunger' som nærkampvåben, autoritetsbønner, samt lovprisning - blandt andet derfor spiller kor en stor rolle under møder. 'Kamptungetale' bruges til 'i Ånden' at standse, bringe forvirring hos eller afbryde onde ånds-

magters virke i den åndelige verden, fx krig, sygdom, fattigdom, arbejdsløshed.

Man fremsætter eventuelt kraftige 'trusler' mod djævelen, og dette følges op af truende positurer, råb og intens tungetale hos forsamlingen. Der er intet bibelsk belæg for sådan 'krigs-tungetale' - det er magi.

Herredømme-teologi og positiv bekendelse genkendes ved møders stil og stemningsleje: triumferende sejr, kor (med indholdsmæssig støtte) synges som en proklamation, vidnesbyrd med konkrete eksempler styrker troen, samt profeti, hvorigennem Gud styrker troen hos tilhørerne, som *skal* tro og adlyde profetien.

3. Genoprettelses-læren

(Restorationism) siger, at kirken inden Jesu genkomst vil få utrolig succes på ethvert område. Gennem sin visdom, gerninger og retfærdighed vil den få stor indflydelse langt ind i samfundet og i regeringer verden over.

Kristi retfærdige rige, som skal følge hans andet komme, vil i stor udstrækning være etableret inden hans genkomst.

4. Sildigregn-bevægelsen

(Latter Rain Movement) blev kendt i 1950'erne og 60'erne. Ordet stammer fra Joel 2:23, hvor *tidligregn* er pinsevækkelsen fra begyndelsen af vores århundrede, og *sildigregn* er en stor vækkelse i endetiden. Men også fra ordene i Esajas 43:19 'nu skaber jeg nyt'.

Bevægelsen er præget af vækkelsestanken, tildeling af åndelige nådegaver gennem håndspålæggelse⁸, tungetale sang og dans i Ånden, samt bøn og faste. Ét vigtigt element er, at Gud vil kalde profeter og apostle (grundlæggelses-nådegaverne fra Ef 4:11) i endetiden, samt oprejse en hær ud fra kirkerne - 'en Joels hær', 'en ny slægt' (New Breed) - hvilket også kaldes 'Guds sønner-læren'⁹ (Manifest Sons).

Formålet med denne slægt/hær er at genrejse en herlig endetids-menighed og at evangelisere hele verden og virke en fantastisk endetidsvækkelse fulgt af tegn og undere, som aldrig er set magen - heller ikke i urkirken. Endelig skal slægten/hæren også betvinge nationerne.¹⁰

5. Toronto-vækkelsen

er et særligt fænomen i 1990'erne, men har sine rødder tilbage til det nævnte. Helligånden ses og opleves gennem latter og ved at falde omkuld ('going under the Spirit')¹¹.

Gennem denne vækkelse virker Ånden indre lægedom. Det vil sige, at skuffelser, sorg, indre sår, følelse af forkastelse mv. bliver vendt til glæde og latter - alt sammen for at frigøre kristne til og forberede dem på en stor vækkelse.

I næste udgave af "Kristent Perspektiv" vil der blive en nærmere vurdering af disse strømninger indenfor den karismatiske bevægelse og udviklingen i Danmark.

1. Oplysningerne om bevægelsen er taget fra Burgess, McGee, Alexander: "Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements", 1988 Zondervan, s. 718-720.

2. Oprindelsen er især bøger af Essek William Kenyon (1867-1948). Han har haft mere eller mindre indflydelse på personer som William Branham (1909-1965), samt nutidige kendte personer: Kenneth Hagin, Kenneth Copeland, Frederick Price, Robert Tilton, Oral Roberts, John Osborne, Rodney Howard-Browne, Ulf Ekman m.fl.

3. Hagin, Kenneth: "Having faith in your faith", 1988, s. 4-5.

4. Jim Kaseman i en folder "Hvordan du gør din forløsning i Kristus til en virkelighed", udgivet af Apostolsk Kirke i Ålborg, nu Nordjysk bibelcenter.

5. Antropocentrisk teologi, dvs. mennesket er centrum.

6. Eksempelvis 3 Joh 2 flyttes fra at være en hjertelig almen-menneskelig hilsen til en bror til en lære, der bør være det normale for kristne.

7. Den kristnes ubetingede tillid til og hvile i Guds nåde, uanset hvad der måtte ske, relativiseres og undermineres. Der røres ved frelses-tryghedens grundvold. Tillidsfuld bøn og samtale med Gud om alt, hvad der trætter og tynger (fx Matt 11:28-30, Fil 4:6) glider ud.

8. Denne fremgangsmåde afvises af traditionelle pinsevenner, som går ind for, at man bier på Guds indgriben under bøn og tillid til hans løfter.

9. Nogle nyere citater om 'Guds sønner-teologien': John Lake: "Mennesket er ikke en skabning, adskilt fra Gud, det er en del af Gud selv. ... Gud ønsker, vi skal være guder. Det indre menneske er den virkelige herre, det sande menneske, som Jesus sagde, var en gud." Man går ud fra 1. Mos 3:4. Earl Paulk fra Atalanta: "Lige som hunde har hvalpe og katte killinger, har Gud små guder. Indtil vi fatter, at vi er små guder, og begynder at handle som små guder, kan vi ikke manifestere Guds rige." Kenneth Copeland: "Vi videregiver det at være menneske til et barn, som vi føder. Fordi du er et menneske, har du videregivet menneskenatur i det fødte barn. Barnet fødes ikke som en hval. Det bliver født som et menneske. Du har ikke en Gud i dig. Du er en gud."

10. Et centralt citat af J. Preston Eby: " ... forberedelse til den kommende åndsudgydelse, som til sidst vil bringe FYLDEN, en flok af sejrende Guds sønner, som i væksten har nået Kristi fylde for virkeligt at styrte Satan fra tronen, kaste ham ud af det himmelske, og til sidst binde ham til det jordiske, og dermed bringe håb om forløsning og liv til alle familier på jorden. Dette ... store værk af Helligånden skal føre et folk ud i fuldkommen genløsning - fri fra forbandelsen, synden, sygdom, død og kødelighed."

11. 'Going under the Spirit' (at komme under Ånden) eller 'slain in the Spirit' (at falde omkuld under Ånden) kendes fra møder med Kathryn Kuhlman (1907-76), hvor mennesker, hun bad for, faldt omkuld. Nogen gange skete det for dusinvis af mennesker, nogen gange i hundredevis. Fænomenet kendes også fra møder med Benny Hinn og andre.

Kvindens stilling i ægteskabet

Dette er den tredje artikel i en serie om den kristne kirkes forhold til Skriftens autoritet.

Af Louis Nielsen

*Gud har skabt manden og kvinden forskelligt og bestemt dem til at indtage forskellige roller i ægteskabet, så de kan fuld-
stændiggøre hinanden i enhed og fællesskab. Er Skriftens tale
på dette område relativ eller Guds ordning for alle tider?
Denne artikel vil se på Bibelens bud angående kvinden og
hendes stilling i ægteskabet.*

Bibelen er en guddommelig bog med et evigt gyldigt budskab. Samtidig er Bibelen blevet til under skiftende historiske og geografiske scener.

Derfor indgår tiden, stedet og kulturen som en relativ faktor i den måde det bibelske budskab er formet og udtrykt på, men - og det er vor pointe - uden grundlæggende at ændre Bibelens budskab.

Nogle gange finder vi, at den praksis Guds bud anviser er byrdefulde og besværlige. Det byrdefulde ved loven føltes ikke byrdefuldt for farisæerne og de skriftkloge, men det føltes i allerhøjeste grad byrdefuldt af den jævne mand, hvis holdning udtrykkes meget godt af Peter, selv en af det jævne folk: "Hvorfor udæsker I da Gud ved at lægge et åg på disciplenes nakke, som

hverken vore fædre eller vi har magtet at bære?" (ApG 15:10).

Jesus indbød i stedet mennesker til at komme til sig og finde hvile for deres sjæle ved i stedet for farisæernes åg at tage hans åg på sig, for som han tilføjede: "For mit åg er godt, og min byrde er let" (Matt 11:30). Og således bliver det en given ting for Det nye Testaments holdning, at "Hans bud ikke er tunge" (1 Joh 5:3).

En kamp på to fronter

Men et liv efter Skriftens belæring kan blive ubekvemt for os både som enkeltpersoner og som kirke, fordi det går op imod strømmen og tidens markante standpunkter og tendenser.

Da er det indbygget i os at "ville redde vort liv", og en af de måder, vi gør det på, er ved at søge kompromisset.

Mener Gud nu det her? Er det bud ikke et af de bud, som afspejler en bestemt tid og en bestemt kultur, og som nu er blevet tilsidesat af evangeliet selv? Jeg tænker i denne artikel særligt på *Bibelens bud angående kvinden og*

hendes stilling i ægteskab og i menighed.

Desværre er det samme bud ofte i kristenhedens historie og i ægteskaberne blevet brugt i et kvindenedgørende og kvindeundertrykkende ærinde.

Sådan er det i en verden, hvor synden hersker, og hvor synden endog hos kristne mennesker bemægtiger sig hjerte og intellekt, så at Guds gode bud, som er givet til liv, bliver til død (Rom 7:10 ff.).

Så vi kæmper her på to fronter.

Dels mod mandens syndige lyst og trang til at ville underlægge sig kvinden, som er en del af faldets grufte frugt, og dels mod en feminisme herunder også en kristen feminisme, som vil gøre det helt af med "forskelle", ofte benævnt "kønsroller".

Disse forskelle er derimod skabt af Gud, sat af Gud og villet af Gud, og afspejler Guds godhed mod både mand og kvinde.

Mand og kvinde - ét i Kristus

Det er en bekvem løsning at afgøre, at forskellen mand og kvinde imellem i Bibelen er et typisk eksempel på noget relativt og midlertidigt, som selve evangeliets glædesfyldte og frihedsskabende budskab, endegyldigt har ophævet. Det kan begrundes med forskellige bibelske argumenter, og er på en måde så vidunderligt sandt, som det er sagt. De berømte ord i Gal. 3:27-28 bekræfter det: "Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, *på at være mand og kvinde*, for I er alle én i Kristus Jesus".

Skabelsens ordning for ægteskabet

Alligevel er der grund til at tøve. For *Jesus* stod skabelsens ordninger stadig ved magt (Matt 19:3 ff). Moselovens bud var i relation til skabelsens ordninger *relative*. Det er værd at bemærke og holde fast ved.

Også for *Paulus* er det tydeligt, at skabelsens ordninger står fast, og at deres betydning for ægteskabet indeholder et dybt mysterium, nemlig sandheden om Kristus og forholdet mellem Ham og menigheden (Ef 6:21-33).

I 1 Kor 11 henviser Paulus til skabelsesordningen, da han mere generelt taler om mandens forhold til kvinden og modellerer det over forholdet mellem Faderen og Sønnen. Det samme gør han i 1 Tim 2:11-3:1.

Men indledningsordene til ægteskabsbelæringen i Ef 6:21-33 viser tydeligt, at ægtefællerne ikke må opfatte deres liv med hinanden som en magtkamp, hvor det gælder om, at den ene hævder sig ved at udøve magt over den anden. Tværtimod gælder det for dem begge, at "de underordner sig hinanden i ærefrygt for Kristus" (vers 21).

Lovprisning af moderkaldet

I ægteskabet skylder manden at tage hensyn til hustruen (1 Kor 7:3-4, 1 Thes 4:3-8) og agte hende (1 Pet 3:7), og værdsætte hendes unikke betydning (1 Kor 11:11-12). Han skal elske hende, som Kristus elskede menigheden, et bud, som bør tage pusten fra alle os mænd.

Kvinden, som den ved hvem det nye liv formidles, bliver i vore dage ofte nedvurderet. Mange kvindesagsforkæmpere betragter nærmest denne sag ved deres medsøstre som et foragteligt handicap.

Men hvorfra kommer denne forestilling?

Uden kvinden er manden ufuldstændig.

*Nok kan han herske uden hende,
men leve uden hende og virkelig
udvikle sig til menneske uden hende
kan han ikke. Hun forfiner
livet og beriger livet.*

Er det ikke netop udtryk for en mandlig foragt for kvinden, når børnene mere står som udtryk for hans potens end dette underfulde, at barnet bliver til i moders liv, og at der gennem ni måneder udvikler sig et utroligt nært, intimt, mysteriøst forhold mellem moder og barn?

Mange moderne mennesker, herunder også mange kristne, som læser Paulus' ord i 1 Tim 2:15, læser dem som en nedvurdering af kvinden, hvad de bestemt ikke er, tværtimod er de en lovprisning af kvindens moderkald, et guddommeligt privilegium.

Det har frelseshistoriske dimensioner, idet verdens Frelser, Jesus er kvindefødt, og netop det at bære ham gjorde Maria til "den benådede" (Luk 1:28) og "velsignede blandt kvinder" (Luk 1:42).

Enhver gudfrygtig kvinde har, siger Paulus, et potentiale til at bringe nye mennesker til verden, og disse mennesker kan også ved Guds nåde og frelsende kraft blive Guds børn.

Kvinden - den bedst udrustede

På en måde er kvinden den bedst udrustede af de to skabninger, som udgør mennesket. Hun kommer som

mandens "medhjælp", han har brug for hende og længes efter hende og finder ikke ro uden hende. Hun er den ene og den fuldkomne for ham. Uden hende er han ufuldstændig.

Nok kan han herske uden hende, men leve uden hende og virkelig udvikle sig til menneske uden hende kan han ikke. Hun forfiner livet og beriger livet, det er hende, som har sansen for disse ting.

I lovprisningen af den duelige hustru i Ordsp 31 bliver alt dette bragt sammen på den mest forunderlige vis.

Værd er det også at grunde over, at den personificerede "visdom", den visdom, der er til liv, glæde og salighed, og som holder sin monolog i de indledende kapitler i Ordsprogenes Bog, er afbildet som en kvinde.

Kønskampen startede i Edens have

Hvorfor skulle hun ønske at herske og være hovedet? Hun som er så rig, og som har så meget at give af?

Et af svarene er naturligvis, at både Adam og Eva, vore forfædre har spist af kundskabens træ, fremfor at lære om godt og ondt gennem fællesskab og afhængighed af Gud og med det opleve adgang til livets træ.

Adam blev ligeglad med Eva. Vi ved ikke, hvad der foregik i hans hoved før det fatale øjeblik, hvor Eva rakte ham frugten af det forbudte træ, og han spiste.

Havde han forinden selv besluttet at spise?

Hvorfor gengiver Eva Herrens ord til Adam om ikke at spise af træet mere markant og mere pointeret end påbudet oprindeligt var givet Adam? Er det fordi, han ikke vil tage nogen risiko? For hvad kan hun ikke finde på? Disse spørgsmål er naturligvis ren spekulation.

Essensen af faldet blev for forholdet manden og kvinden imellem mistro og bebrejdelse. Adam lægger skylden over på Eva og på Gud, som gav ham hende. Og således har det været siden.

Kvinden vil herske, og hun frustreres ved det, for hun kan ikke afskrive manden, for hun begærer ham.

Manden på sin side nærer ikke den hengivenhed over for sin hustru, som han skulle. Han benytter sig af hendes svaghed for ham, så i stedet for fællesskab og enhed kommer der til at råde kønskamp og millimeterligelighed.

Derved mister både mand og kvinde det mest betydelige i deres liv, det de kun kan bygge op i fællesskab.

De når ikke målet og meningen med deres liv, og den omgivende fælles verden, familien, menigheden og samfundet bliver ikke det, de kunne og skulle være.

Ægteskaber i Bibelen

Vi får ikke meget indblik i de bibelske personers ægteskab. Vi ville ønske, vi havde det, men det er åbenlyst ikke Bibelens formål at fortælle os herom.

Vi hører om Abraham og Sara, Isak og Rebekka, Jakob

og Rakel og Jakob og Lea, om Elkana og Hanna og om David og forskellige af hans hustruer, om Josef og Maria og om Priska og Akvila, men om ingen af dem ved vi ret meget.

Nogle af faldets ulykkelige frugter, hvad ægteskab og familieliv angår, finder vi tydeligt i nogle af de her nævnte ægteskaber. Men at der trods synd og menneskelig tragedie var plads også til ægte glæde og til dybe og ægte følelser er også tydeligt.

*Billedet af ægteskabet og hjemmet som
et stridens og kampens sted, med evige
stridigheder om kompetence
samlivspartnerne imellem er en parodi
på ægteskabet i bibelsk forstand.*

Guds dom er der, men det er tydeligvis en dom som forsødes af Guds miskundhed og trofasthed. Ellers var livet heller ikke til at bære.

Kvinderne i de her nævnte ægteskaber virker ikke undertrykte. De hævder sig smukt, og indtil flere gange er både visdommen og gudsfrygten og Gud selv på deres side.

Skabt med forskellige roller

Forestillingen om kvinden som en ringere skabning, som bare skal opfylde mandens ønsker, kan ingenlunde opretholdes ved Skriftens hjælp.

Så vi kan bare hilse med tilfredshed den kvindefrigørelse, som har fundet sted og ønske, at den vil brede sig til en større del af verden. Men samtidig må vi holde fast ved, at i Guds visdom er de to skabt forskelligt og også bestemt til at indtage forskellige roller, hvori de fuldstændiggør hinanden.

Derfor kan vi heller ikke se på Skriftens ord om mand og kvinde som noget tidsbestemt og dermed relativt, men må se dem som Guds ordning for menneskelivet, indtil fremkomsten af det ene, nye menneske i Kristus (Ef 2:15).

Set i relation til den tanke er forholdet og rollerne mand/ kvinde imellem naturligvis begrænsede af tidens horisont, dvs. de hører ikke den evige verden til.

En parodi på ægteskabet

Konkluderende ønsker vi at sige, at billedet af ægteskabet og hjemmet som et stridens og kampens sted, hvor alting er fastsat ved aftaler og kontrakter med evig konkurrence og stridigheder om kompetence samlivspartnerne imellem, er en parodi på ægteskabet i bibelsk forstand. For Guds mening med ægteskabet er just, at de ikke længere skal være to, men sammenføjet til ét.

"I Kristus" dvs under Ham som Frelser, Forløser og Herre på vej mod en ny skabelse, er det mandens gud-givne opgave at elske og ære sin hustru, give hende selvtillid og tryghed, støtte hende.

Egentlig siges der ikke så meget om hendes opgave, udover det at underordne sig under sin mand.

Det er som om, at evangeliet forudsætter, at når manden virkelig elsker sin hustru, som Kristus elsker menigheden, så tjener *hun af sig selv* manden, børnene, hjemmet, menigheden, samfundet med alle de mange, vidunderlige, skabende, livsfornyende gaver, hun på forhånd er udrustet med.

Kun fordi både mænd og kvinder er så "hårdhjertede", har regulerende "love" været nødvendige. Ægte kærlighed og hengivenhed og glæde i hinanden behøver ikke nogen lov. Aftale- og kontraktægteskabet er uforenligt med, hvad ægteskab ret beset er.

Dermed være ikke sagt, at det ikke kan være praktisk at have aftaler og fordeling af opgaverne, men det er ikke essensen af ægteskabet eller det, som gør det tåleligt.

Det er for den kristne kun forbilledet Kristus og menigheden, som under Guds nåde og velsignelse lægges frem for ægtefællerne til opfyldelse.

Hvad er det da ved det bibelske syn på mand/kvinde, der er så forargeligt? Er det ikke snarere sådan, at med det syn virkeliggjort åbner der sig et langt rigere liv for kvinden, manden, for børnene, for menigheden og for verden omkring os?

Næste gang vil vi se på kvindens rolle i kirken.

"Kristent Perspektiv" udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Joyce Deeks, Lindevej 56, 5250 Odense SV. Redaktion: **Carsten Thomsen** (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ct1@image.dk, tlf. 38 71 25 74, **Louis Nielsen**, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, **Karl-Jørgen Helmich**, Østergade 51, Trolldhede, 6920 Videbæk, tlf: 97 19 44 82. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 75 kr.

Kristent perspektiv på hele livet

Få perspektiv over Bibelens budskab og det samfund du lever i. Deltag i Perspektiv Bibelskole. Prøv et semester for 500,- kr. For den pris får du mulighed for at:

- ✓ Studere de bibelske bøger med tilsendte oplysningsark og kassettebånd. Du besvarer opgaveark og får tilsendt svar. Næste semester i september: Salmernes Bog, 1. Petersbrev, 1. Johannes' brev.
- ✓ Møde dine "medstuderende" på halvårige seminar-dage. Forelæsninger og diskussion.
- ✓ Læse det nye tidsskrift "Kristent Perspektiv" fire gange om året.
- ✓ Gratis benytte Perspektiv Bibelskoles kassettebåndbibliotek (NB: Alle kassettebånd er på engelsk).

Er du ikke deltager på Perspektiv Bibelskole kan du alligevel få glæde af de enkelte tilbud. Du kan abonnere på "Kristent Perspektiv". Tidsskriftet udkommer fire gange om året. Et årsabonnement koster 75,- kr.

☐ Ja, jeg tegner mig for et årsabonnement på "Kristent Perspektiv" og modtager girokort sammen med næste nr.

☐ Jeg tilmelder mig hermed til Perspektiv Bibelskole

☐ Send mig venligst mere information om "Perspektiv Bibelskole"

☐ Send mig venligst katalog over kassettebåndbibliotek. (15 kr. pr. ordre).

Navn: _____

Adresse: _____

Sendes til: Perspektiv Bibelskole, sekretariatet v/Joyce Deeks, Lindevej 56, 5250 Odense SV.